

POSTANOWIENIE

Dnia 2 sierpnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku J. A.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.
o wysokość świadczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 sierpnia 2011 r.,
skargi wnioskodawcy o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P.
z dnia 18 grudnia 2009 r.,

odrzuca skargę.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 18 grudnia 2009 r., Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P. oddalił odwołanie wnioskodawcy J. A. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P. z dnia 31 października 2008 r. odmawiającej ponownego naliczenia emerytury z uwzględnieniem premii rocznych. W uzasadnieniu Sąd wskazał, że organ rentowy decyzją z dnia 4 października 2006 r. przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 1 września 2006 r. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Uwzględniono podstawy wymiaru składek za lata 1967-1971, 1974, 1977-1990. Organ rentowy przy ustalaniu podstawy wymiaru składek

wyłączył premie wypłacane z funduszu premiowego w latach 1971-1976, oraz od dnia 1 lipca 1982 r. do dnia 29 grudnia 1986 r. Zdaniem organu rentowego premie z powyższych okresów nie mogły być wliczone do podstawy wymiaru świadczeń, gdyż do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń nie przyjmuje się tych składników wynagrodzenia, od których nie było obowiązku opłacania składek. Do dnia 31 grudnia 1976 r. premie roczne - fundusz premiowy wypłacane pracownikom państwowych gospodarstw rolnych były zaliczane do wynagrodzeń z funduszu zakładowego i funduszy o podobnym charakterze, od którego nie były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne. Od dnia 1 lipca 1982 r. do dnia 29 grudnia 1986 r. zgodnie z art. 10 ust. 4 ustawy z 26 lutego 1982 r. o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych (jednolity tekst; Dz.U. z 1984 r. Nr 16, poz. 74 ze zm.), od nagród i premii, które były wypłacane z funduszu załogi nie była naliczana składka na ubezpieczenie społeczne. Dlatego ustalając wynagrodzenie z okresu zatrudnienia od dnia 1 grudnia 1971 r. do dnia 29 marca 1991 r. w Wojewódzkim Ośrodku Postępu Rolniczego w B., organ rentowy nie uwzględnił premii w latach od 1971 r. do 1976 r. oraz od 1982 r. do 1986 r.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem zaskarżonego wyroku w całości, wnioskodawca zarzucił naruszenie prawa materialnego - § 18 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 19 sierpnia 1968 r. w sprawie obliczania podstawy wymiaru emerytury lub renty, zasiłków z ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa oraz składek na ubezpieczenie społeczne (Dz.U. nr 35 poz. 246 ze zm.) i przyjęcie, że premie roczne stanowiły składnik wynagrodzenia zwolniony z obowiązku opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne, § 7 oraz § 11 uchwały nr 103 Rady Ministrów z dnia 25 maja 1971 r. (M.P. z 1971 r. nr 31 poz. 196) przez nie zaliczenie do osobowego funduszu płac przyznanych premii rocznych, art. 10 oraz art. 11 ustawy z dnia 26 lutego 1982 r. o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych i tym samym błędne przyjęcie, iż z wyżej wymienionych przepisów wynika, że nie istnieje obowiązek uiszczania składek na ubezpieczenie społeczne od premii rocznej, wniósł o stwierdzenie, że zaskarżone orzeczenie jest niezgodne z prawem, oraz zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych. W ocenie pełnomocnika,

wskazane wyżej naruszenia prawa materialnego spowodowały powstanie u skarżącego szkody w postaci otrzymania zaniżonego świadczenia emerytalnego, w wysokości 100 zł miesięcznie.

Wykonując wezwanie sądu z dnia 28 marca 2011 r., pełnomocnik wnioskodawcy podał, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków nie było i nie jest możliwe. Na skutek postanowienia Sądu Okręgowego w P. z dnia 8 lutego 2010 r., apelacja skarżącego została odrzucona, a postanowienie to jest prawomocne. Środek odwoławczy od orzeczenia nie został rozpoznany, stąd wzruszenie zaskarżonego orzeczenia poprzez apelację okazało się niemożliwe. Od zaskarżonego orzeczenia nie przysługują inne środki odwoławcze, ani inne środki prawne, dlatego też wzruszenie orzeczenia przy pomocy innych środków prawnych nie było możliwe. Obecnie wyrok jest prawomocny, zatem nie można go wzruszyć w drodze innych środków prawnych. Ponadto w ocenie pełnomocnika zachodzi wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi zgodnie z art. 424¹ § 2 k.p.c., gdyż z podstawowych zasad prawnych, zamieszczonych w Konstytucji RP wynika prawo obywatela do otrzymania świadczeń emerytalnych (art. 67) w słusznej wysokości ustalonej w oparciu o wysokość wynagrodzenia uzyskiwanego w okresie uiszczania składek emerytalno-rentowych. Ani te podstawowe zasady prawne, ani inne, szczególne przepisy nie formułują żadnych określonych składników wynagrodzenia wyłączonych spod obowiązku uiszczania od nich składek emerytalno-rentowych, a wobec powyższego zaskarżony wyrok jest niezgodny z podstawowymi prawami konstytucyjnymi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 424¹ §1 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje od prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. W wyjątkowych wypadkach, gdy niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, można także żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu pierwszej lub drugiej instancji kończącego

postępowanie w sprawie, jeżeli strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych, chyba że jest możliwa zmiana lub uchylenie wyroku w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych.

Wniesiona przez wnioskodawcę skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie spełnia wszystkich wymagań konstrukcyjnych wymienionych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem skarga powinna zawierać: 1). oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości lub w części, 2). przytoczenie jej podstaw oraz ich uzasadnienie, 3). wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne, 4). uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy, 5). wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, a ponadto - gdy skargę wniesiono stosując art. 424¹ § 2 - że występuje wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi oraz 6). wniosek o stwierdzenie niezgodności orzeczenia z prawem. Skarga wniesiona przez wnioskodawcę nie wskazuje przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne (art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c.), co jest warunkiem konstrukcyjnym odrębnym i niezależnym od przytoczenia podstaw skargi i ich uzasadnienia (art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c.), które wnioskodawca przytoczył. Ponadto należy wskazać, że co do zasady skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie może być kierowana do wyroku pierwszej instancji (art. 424¹ § 1 k.p.c.). Skoro więc skarżący odwołuje się do wyjątku z art. 424¹ § 2 k.p.c. to powinien wykazać jego warunki, czyli to, że niezgodność wyroku z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela. Zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2008 r., I BU 20/07 (niepublikowane), uzasadniający wniesienie skargi na podstawie art. 424¹ § 2 k.p.c. wyjątkowy wypadek to nie zwykle lecz kwalifikowane naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, które w skardze musi być wykazane jako warunek przyjęcia jej do rozpoznania (art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.). Skarga tego warunku nie spełnia. Nie wystarczy powołanie się na wyjątkowy wypadek, gdyż przy takim założeniu skarga straciłaby swój wyjątkowy charakter i

stałaby się zwykłym środkiem do weryfikacji prawomocnych orzeczeń i to jeszcze pierwszej instancji. Zasadą szczególnej skargi z art. 424¹ i nast. k.p.c. jest wyczerpanie toku instancji i możliwości odwoławczych w sprawie zasadniczej. Inną funkcję przedmiotowo i podmiotowo ma natomiast postępowanie ze skargi, stąd skoro ustawodawca szczególnie warunkuje wniesienie skargi od orzeczenia pierwszej instancji, to jedynie wskazuje, że z takiej skargi nie powinna korzystać strona, która miała możliwość wniesienia apelacji, jednak nie wniosła jej skutecznie tylko dlatego, że nie uiściła opłaty od apelacji. Taka negatywna dla rozpatrywanej skargi sytuacja wystąpiła u skarżącego reprezentowanego przez adwokata, gdyż od złożonej apelacji nie wniesiono opłaty podstawowej, co spowodowało jej odrzucenie (postanowienie Sądu Okręgowego w P. z dnia 8 lutego 2010 r., k. 86) W orzecznictwie przyjęto, iż wykluczone jest stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w trybie art. 424¹ § 2 k.p.c. jeżeli strona z przyczyn zawinionych nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych ani nie wykazała, że występuje wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi wskutek naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wartości albo praw człowieka i obywatela (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2006 r., I BU 2/05, niepublikowane). Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia podlega odrzuceniu, jeżeli była możliwa zmiana lub uchylenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych, a skarżący nie skorzystał z możliwości ich wniesienia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2007 r., I BU 12/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 82). Nie zachodzi wyjątkowy wypadek w rozumieniu art. 424¹ § 2 k.p.c., jeżeli strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych z przyczyn przez siebie zawinionych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2008 r., II BP 56/07, niepublikowane)

Z tych przyczyn, na podstawie art. 424⁸ § 1 i 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odrzucił skargę.